

LBRIS

We know
books

DON
DELILLO

Zgomotul alb

Traducere din limba engleză și note de
Horia Florian Popescu

CUPRINS

I. UNDE ȘI RADIAȚIE	7
II. EVENIMENTUL TOXIC AEROPURTAT	151
III. DYLARAMA	229

1

Automobilele break au sosit la amiază, un convoi strălucitor și lung care gonea prin campusul de vest. În șir indian, reduceau viteza când ocoleau sculptura portocalie elansată, din oțel, și se îndreptau spre căminele studențești. Portbagajele mașinilor erau supraîncărcate cu valize prinse cu grijă, valize pline de îmbrăcăminte subțire și groasă; cu cutii cu pleduri, bocanci și pantofi, papetărie și cărți, cearșafuri, perne și plăpumi; cu saci de dormit și covorașe făcute sul; cu biciclete, schiuri, rucsacuri, șei englezești sau de cowboy și bărci pneumatice. În timp ce mașinile înceteneau și de-abia se mai târau, studenții săreau din mers, se repezeau la portierele din spate și începeau să scoată obiectele din interior; casetofoanele, radiourile, calculatoarele personale; mici frigidere și reșouri; cutii de carton cu plăci de patefon și casete; uscătoare de păr și ondulate; rachete de tenis, mingi de fotbal, crose de hochei pe gheață și de hochei pe iarbă, arcuri și săgeți; medicamente și substanțe chimice permise, pilule și dispozitive contraceptive; mâncare aflată încă în pungile de cumpărături — cartofi prăjiți, cu ceapă și usturoi, sărățele, pateuri cu cremă de alune, Waffelos și băutură energizantă Kaboom, gumă de mestecat cu fructe și floricele în caramel; bomboane Dum Dum și bomboane de mentă Mystic.

Am asistat la spectacolul ăsta în fiecare septembrie timp de douăzeci și unu de ani. Evenimentul este extraordinar, fără excepție. Studenții se salută unii pe alții cu strigăte comice și gesturi de prăbușire toropită. Vara lor a fost plină de plăceri criminale, ca întotdeauna. Părinții stau lângă mașinile lor orbiți de soare și-și văd propriile imagini mișunând în toate direcțiile. Cei bronzăți conștiincioși. Fețele plăcute și aerul inteligent, amuzant. Ei au senzația de reînnoire, de recunoaștere comună. Femeile drăcoase și sprintene, zvelte în urma dietei, care știu numele oamenilor. Soții lor, mulțumiți să măsoare timpul, sunt distanți, dar nu ranchiunoși, desăvârșiți întru paternitate, ceva din ei sugerând asigurarea solidă împotriva riscurilor. Această reuniune de mașini combi, la fel de mult ca tot ce puteau face în cursul anului, mai mult decât ceremoniile oficiale sau decât legile, le spune părinților că ei reprezintă adunarea celor ce gândesc asemănător și a celor înrudiți din punct de vedere spiritual, un popor, o națiune.

Am plecat din biroul meu, am coborât dealul și am ajuns în oraș. În oraș sunt case cu foișoare și verande, cu două etaje, unde oamenii stau la umbra arțarilor bătrâni. Sunt biserici în stilul renașterii grecești și în stil gotic. E un azil de nebuni cu portic alungit, lucarne ornamentate și acoperiș în două ape foarte înclinat, având un fleuron în formă de ananas deasupra, pe coamă. Eu, Babette și copiii noștri din căsătoriile anterioare locuim la capătul unei străzi liniștite, acolo unde odinioară fusese o zonă împădurită, cu văi adânci. Dincolo de grădina din spatele casei trece o autostradă, mult sub noi, și noaptea, când ne instalăm în patul de bronz, traficul rar se scurge pe-alături, murmur îndepărtat și neîntrerupt în jurul somnului nostru, ca de suflete moarte care bolborosesc la marginea visului.

Sunt directorul catedrei de studii despre Adolf Hitler la College-on-the-Hill. Eu am inventat studiile despre Hitler în America de Nord în martie 1968. Era o zi senină și rece, cu rafale de vânt intermitent venite de la răsărit. I-am sugerat rectorului că am putea constitui o catedră completă în jurul vieții și operei lui Hitler și el a sesizat repede posibilitățile. Succesul a fost imediat, electrizant. Rectorul a plecat și a fost pe rând consilierul lui Nixon, Ford și Carter, până când a murit într-un teleschi, în Austria.

La intersecția dintre Fourth și Elm, mașinile virează la stânga spre supermarket. O polițistă, ghemuită în interiorul unui vehicul ca o cutie, patrulează zona și vânează mașinile parcate ilegal, neregulile comise la parcometre, abțibildurile de revizie expirate. Pe stâlpii de telefon din tot orașul se văd anunțuri improvizate, uneori cu scris de copil, despre câini și pisici pierdute.

2

Babette e înaltă și destul de corpulentă; are grosime și greutate, nu glumă. Părul ei e un ciuf blond fanatic, de o nuanță roșiatică numită pe vremuri blond murdar. Dacă ar fi minionă, părul ei ar fi prea drăguț, prea provocator și aranjat. Dimensiunea conferă aspectului ei ciufulit o anumită seriozitate. Femeile corpulente nu plănuiesc asemenea lucruri. N-au șiretenia necesară pentru conspirațiile trupului.

— Trebuia să fii acolo, i-am spus.

— Unde?

— E ziua mașinilor combi.

— Am ratat-o iar? Trebuia să-mi aduci aminte.

— Se înșirau de la biblioteca de muzică până la șoseaua interstatală. Albastre, verzi, bordo, maro. Scânteiau în soare ca o caravană a deșertului.

— Știi că e nevoie să mi se aducă aminte, Jack.

Babette, ciufulită, are demnitatea nepăsătoare a unei persoane prea preocupate de probleme serioase pentru a ști sau a-i păsa cum arată. Nu că ar fi înzestrată cu mari daruri, așa cum le consideră lumea în general. Ea îi adună pe copii și se îngrijește de ei, predă un curs în cadrul unui program de învățământ pentru adulți, face parte dintr-un grup de voluntari care le citesc orbilor. O dată pe săptămână, îi citește unui bărbat în vârstă, Treadwell, care locuiește la marginea orașului.

Bătrânul Treadwell, așa îl știe lumea, ca și cum ar fi o piatră de hotar, un strat de roci sau o mlaștină amenințătoare. Îi citește din *National Enquirer*, *National Examiner*, *National Express*, *The Globe*, *The World*, *The Star*. Bătrânul își cere doza săptămânală de adorație a misterelor. De ce să-l contest? Adevărul e că orice activitate ar desfășura, Babette mă face să mă simt răsplătit frumos, fiindcă sunt strâns legat de o femeie cu suflet mare, îndrăgostită de lumina zilei și de viața plină, de aerul forfotitor și diferit al familiilor. Privesc cum face totdeauna lucrurile într-o succesiune gândită, cu îndemănare, cu dezinvoltură aparentă, spre deosebire de fostele mele neveste, care erau înclinate să se simtă înstrăinate de lumea obiectivă — un grup de ființe preocupate doar de interesele lor și nevrigoase, cu legături în comunitatea de informații.

— De fapt, nu mă interesau mașinile combi. Voiam să văd cum mai arată oamenii. Cum se îmbracă femeile. Cu fuste ecosez, pulovere cu torsade tricotate? Sunt bărbații în jachete de călărie? Ce e o jachetă de călărie?

— Ei își fac o viață plăcută cu banii lor, am zis eu. Și sunt foarte convingși că au tot dreptul. Convingerea asta le conferă un fel de sănătate primitivă, insolentă. Și o oarecare strălucire.

— Mi-e foarte greu să-mi imaginez moartea la acest nivel de venituri, a zis ea.

— Poate nici nu e moartea așa cum o cunoaștem noi. Doar niște documente ce trec în alte mâini.

— Da' ce, noi n-avem combi?

— E mic, gri metalic, are o portieră complet ruginită.

— Unde-i Wilder? a zis ea, cuprinsă ca de obicei de panică, strigându-l pe copil, unul dintre ai ei, care stătea nemișcat pe tricicletă în grădina din spatele casei.

Babette și cu mine discutăm în bucătărie. Bucătăria și dormitorul sunt încăperile cele mai importante de aici, cuiburile puterii, sursele. În privința asta ne asemănăm, adică pentru noi restul casei e spațiul unde sunt depozitate mobila, jucăriile, toate obiectele nefolosite din căsătoriile anterioare și de la diferitele serii de copii, darurile fostelor rude prin alianță, haine purtate și tot felul de vechituri. Lucruri, cutii. De ce au bunurile personale o asemenea încărcătură melancolică? E atașat de ele un întuneric, o presimțire. Ele nu mă fac să fiu prevăzător față de posibila nereușită și înfrângere personală, ci față de ceva mai general, de anvergură ca orizont și conținut.

Ea a intrat în casă împreună cu Wilder și l-a așezat pe teigheaua bufetului din bucătărie. Denise și Steffie au coborât și am discutat cu ele despre rechizitele de care vor avea nevoie. Peste puțin timp era ora prânzului. Am intrat cu toții într-o perioadă de haos și zgomot. Am forfotit, ne-am mai și ciondănit, am scăpat pe jos ustensilele. În cele din urmă, ne-am mulțumit cu ceea ce am reușit să înhățăm din dulapuri și din frigider sau să smulgem unul de la altul și am început să întindem pe tăcute muștar sau maioneză pe mâncarea noastră viu colorată. Starea de spirit era de anticipare extrem de serioasă, o răsplată dobândită cu greu. Masa era plină și Babette și Denise s-au împins cu cotul de două ori, deși niciuna n-a vorbit. Wilder era așezat tot pe teighea, înconjurat de cutii de carton deschise, folie de staniol boțită, pungi licioase de cartofi prăjiți, castroane cu materii păstoase acoperite cu folii de plastic, cheițe de la dozele cu băuturi și legături din plastic sau sârmă, felii de brânză oranj ambalate separat. A intrat Heinrich, unicul meu fiu, a studiat atent scena, apoi a ieșit pe ușa din spate și a dispărut.

— Țsta nu-i prânzul plănuț de mine, a zis Babette. Mă gândeam cât se poate de serios la iaurt și germeți de grâu.

— Unde am mai auzit asta? a zis Denise.

— Chiar aici, probabil, a zis Steffie.

— Cumpără mereu chestiile alea.

— Da' nu le mănâncă niciodată, a zis Steffie.

— Crede că dacă le cumpără întruna, o să fie obligată să le mănânce, fiindcă doar așa se va descotorosi de ele. Parcă vrea să se păcălească singură.

— Ocupă jumătate din bucătărie.

— Dar ea le aruncă și nu le mai mănâncă, fiindcă se strică, a zis Denise. Și așa se tot repetă povestea.

— Oriunde te uiți, a spus Steffie, dai de germeții ei.

— Se simte vinovată dacă nu-i cumpără, se simte vinovată dacă-i cumpără și nu-i mănâncă, se simte vinovată când îi vede în frigider, se simte vinovată când îi aruncă.

— Ca atunci când fumează da' nu fumează, a zis Steffie.

Denise, o copilă căpoasă, avea unsprezece ani. Conducea un protest mai mult sau mai puțin zilnic împotriva obiceiurilor mamei ei care i se păreau neraționale sau periculoase. Am apărât-o pe Babette. I-am spus că, de fapt, eu sunt cel ce trebuie să dea dovadă de disciplină în materie de dietă. I-am amintit cât de mult îmi place cum arată ea. Am sugerat că trupeșia, dacă nu este exagerată, e asociată cu onestitatea. Un anumit volum ne inspiră încredere.

Dar ea nu se simțea fericită cu șoldurile și coapsele ei, mergea cu pas iute, urca în fugă treptele stadionului la liceul ei neoclasic. Îmi spunea că fac virtuți din defectele ei fiindcă asta-i firea mea, vreau să-i feresc de adevăr pe cei iubiți. În interiorul adevărului ceva stă la pândă, a zis ea.

S-a declanșat alarma de fum pe coridorul de la etaj, fie pentru a ne anunța că bateria a murit de tot, fie fiindcă a luat foc casa. Am terminat masa în tăcere.

3

La College-on-the-Hill șefii de catedră poartă robe. Nu chestii din alea lungi, largi, impozante, ci tunici fără mâneci, încrețite la umeri. Îmi place ideea. Îmi place să-mi eliberez brațul de faldurile veșmântului și să mă uit la ceasul de la mână. Prin această gesticulație actul simplu al verificării timpului se metamorfozează. Gesturile decorative adaugă roman-tism vieții. Studenții indolenți pot înțelege timpul ca pe o înfrumusețare complexă, o idilă a conștiinței umane, atunci când văd cum șeful de catedră traversează campusul și brațul îndoit se ivește din roba medievală, iar ceasul digital clipește în amurgul de vară târzie. Roba e neagră, bineînțeles, și se asortează aproape cu orice.

Nu există o clădire Hitler ca atare. Noi suntem găzduiți în Centenary Hall, o construcție întunecată, din cărămidă, unde își are sediul și Catedra de cultură populară, cunoscută oficial ca mediile americane. Un grup bizar. Corpul lor profesoral se compune aproape exclusiv din emigranți newyorkezi, deștepți, violenți, înnebuniți după filme, pasionați de fleacuri. Ei se află aici ca să descifreze limbajul fresc al culturii, să transforme în metodă oficial acceptată plăcerile strălucitoare pe care le-au cunoscut în copilăria lor petrecută în umbra Europei — un aristotelism constituit din ambalaje de gumă de mestecat și spoturi publicitare pentru detergenți.

Șeful de catedră e Alfonse (Fast Food) Stompanato, bărbat posac, cu pieptul puternic, a cărui colecție de sticle antebelice de băutură acidulată, *soda pop*, este expusă permanent într-o nișă. Toți profesorii lui sunt bărbați, poartă haine șifonate, sunt netunși, tușesc în subsuori. Împreună, par niște reprezentanți ai camionagiilor, strânși pentru identificarea unui coleg mutilat. Dau impresia de amărăciune generalizată, suspiciune și intrigă.

Excepție face Murray Jay Siskind, fost reporter sportiv, care m-a rugat să iau masa împreună cu el în sala de mese, unde mirosul instituțional al mâncării vag definite trecea în mine o amintire obscură și sumbră. Murray, un bărbat cu umerii căzuți, cu ochelari mici și rotunzi și barbă de Amish, era nou la Hill. Era lector invitat, specialist în legendele vii, și părea stânjenit de ceea ce aflase până atunci despre colegii lui de la cultură populară.

— Înțeleg muzica, înțeleg filmele, ba chiar înțeleg în ce fel ne pot ilumina benzile desenate. Dar în locul ăsta sunt profesori titulari care nu citesc decât ce e scris pe cutiile de cereale.

— E singura avangardă pe care o avem.

— Nu înseamnă că sunt nemulțumit. Îmi place cum e aici. Sunt foarte îndrăgostit de locul ăsta. Are aerul unui orașel. Vreau să mă eliberez de marile orașe și de încurcăturile sexuale. Dogoare. Asta înseamnă orașele pentru mine. Cobori din tren, ieși din gară și dogoarea te izbește în plin. Dogoarea aerului, a traficului și a oamenilor. Dogoarea hranei și dogoarea sexului. Dogoarea clădirilor înalte. Dogoarea care iese din metrou și din tuneluri. În marile orașe e întotdeauna mai cald cu cincisprezece grade. Dogoarea se ridică de pe trotuare

și cade din cerul poluat. Autobuzele respiră dogoare. Dogoarea se degajă din mulțimile de clienți și de funcționari. Întreaga infrastructură se bazează pe dogoare, consumă cu disperare dogoare, generează și mai multă dogoare. Posibila moarte termică a universului, despre care le place oamenilor de știință să discute, e acum în plină desfășurare și simți cum are loc în jurul tău în orice oraș mare sau de dimensiuni medii. Dogoare și umiditate.

— Unde locuiești, Murray?

— La o pensiune. Sunt complet captivat și intrigat. E o casă veche splendidă, năruită, lângă azilul de nebuni. Șapte sau opt persoane, care locuiesc mai mult sau mai puțin permanent în pensiune, în afară de mine. O femeie care ascunde o taină înspăimântătoare. Un bărbat cu un aer chinuit. Un bărbat care nu iese niciodată din camera lui. O femeie care stă lângă cutia poștală ore în șir și așteaptă ceva ce pare că nu va veni niciodată. Un bărbat fără trecut. O femeie cu trecut. Casa miroase a vieți nefericite ca în filme, fapt la care eu nu pot rămâne indiferent.

— Și dumneata care ești?

— Sunt evreul. Care-aș putea să fiu?

Mă înduioșa faptul că Murray se îmbrăca aproape complet în catifea reiată. Aveam sentimentul că începând de la vârsta de unsprezece ani, înghesuit în parcela lui din beton, a asociat materialul ăsta rezistent cu studiile superioare în cine știe ce loc umbrit de copaci și nemaipomenit de îndepărtat.

— Cum să nu fiu fericit într-un oraș numit Blacksmith? a zis el. Sunt aici ca să evit situațiile. Orașele sunt pline de situații delicate, de oameni versați din punct de vedere sexual. Nu mai încurajez femeile să pipăie nestânjenite anumite părți

ale corpului meu. Am fost într-o situație delicată cu o femeie în Detroit. Avea nevoie de sperma mea într-un proces de divorț. Ironia e că mie îmi plac femeile. Mă pierd cu firea la vederea unor picioare lungi, care pășesc energic, așa cum briza se înalță de pe râu într-o zi de lucru, în jocurile luminii matinale. A doua ironie e că, în ultimă instanță, eu nu tânjesc după trupurile de femeie, ci după mințile lor. Minteaa unei femei. Compartimentarea delicată și fluxul unidirecțional masiv, ca un experiment de fizică. Și ce plăcut e să discuți cu o femeie inteligentă, cu ciorapi lungi, în timp ce ea își pune picior peste picior. Sunetul mic, de electrizare, al nailonului care fâșâie mă poate face fericit la câteva niveluri. A treia ironie, înrudită cu celelalte două, e că mă atrag fără excepție femeile complicate, nevrotice și dificile. Îmi plac bărbații simpli și femeile complicate.

Părul lui Murray era neted și părea bogat. Avea sprâncene groase, smocuri de păr i se șteau de-o parte și de alta a gâtului. Barba mică și aspră, limitată la bărbie și neînsoțită de mustață, părea o componentă facultativă, care putea fi lipită sau scoasă după cum o cereau împrejurările.

— Ce fel de prelegeri ai de gând să ții?

— Exact despre asta voiam să discut cu dumneata, a zis el. Ai organizat un lucru minunat aici, cu Hitler. Dumneata l-ai creat, l-ai îngrijit, l-ai făcut să fie al dumitale și numai al dumitale. Profesorii de la colegiile sau universitățile din partea asta a țării nu pot nici măcar să pronunțe cuvântul „Hitler“ fără să încline capul în direcția dumitale, efectiv sau metaforic. Aici e centrul, sursa incontestabilă. Acum, e Hitlerul dumitale, Hitlerul lui Gladney. E probabil o mare satisfacție pentru dumneata. Colegiul e cunoscut pe plan

internațional ca urmare a studiilor despre Hitler. Are identitate, sentimentul împlinirii. Ai dezvoltat un întreg sistem în jurul acestei figuri, o structură cu nenumărate substructuri și domenii de studii corelate, o istorie în istorie. Mă minunez în fața efortului. A fost măiestrit, subtil și uluitor de inovator. Asta vreau să fac și eu cu Elvis.

După câteva zile, Murray m-a întrebat de hambarul cel mai fotografiat din America, o cunoscută atracție turistică. Am mers cu mașina douăzeci și două de mile în zona rurală din jurul Farmingtonului. Se vedeau pașiți și livezi de mere. Garduri albe se târau în urmă prin câmpurile ce se vălureau. Curând au început să apară indicatoare. CEL MAI FOTOGRAFIAT HAMBAR DIN AMERICA. Am numărat cinci indicatoare înainte de a ajunge la locul cu pricina. Erau patruzeci de automobile și un autocar cu turiști în parcare improvizată. Am mers pe o potecă spre un punct ceva mai înalt, amenajat pentru cine voia să privească sau să facă poze. Toți oamenii aveau aparate de fotografiat; unii aveau trepiede, teleobiective, seturi de filtre. Într-un chioșc un bărbat vindea cărți poștale și diapozitive — imagini ale hambarului luate de pe punctul ceva mai înalt. Murray păstra o tăcere prelungită și din când în când mângălea câteva cuvinte într-un carnetel.

— Nimeni nu vede hambarul, a zis el în cele din urmă.

A urmat o tăcere lungă.

— Odată ce ai văzut indicatoarele către hambar, devine imposibil să vezi hambarul.

A tăcut din nou. Oameni cu aparate de fotografiat plecau de pe locul înălțat și erau înlocuiți imediat de alții.

— N-am venit aici să surprindem o imagine, suntem aici ca să întreținem o imagine. Fiecare fotografie consolidează aura. Simți asta, Jack? O acumulare de energii anonime.

A urmat o altă tăcere prelungă. Bărbatul din chioșc vindea ilustrate și diapozitive.

— Prezența aici e un gen de capitulare spirituală. Vedem doar ce văd alții. Miile care au fost aici în trecut, cei ce vor veni în viitor. Am fost de acord să facem parte dintr-o percepție colectivă. Aceasta ne colorează efectiv viziunea. Într-un fel, e o experiență religioasă, ca tot turismul.

A urmat o nouă tăcere.

— Ei fotografiază fotografiatul, a spus el.

O vreme n-a mai vorbit. Ascultam țâcănitul neîntrerupt al butoanelor de deblocare a obturatoarelor, întoarcerea foșnită a pârghiilor care derulau filmul.

— Cum arăta hambarul înainte de a fi fotografiat? a zis el. Cu cine semăna, cum se deosebea de alte hambare, cum se asemena cu alte hambare? Nu putem răspunde la întrebările astea fiindcă noi am citit indicatoarele, am văzut cum făceau oamenii poze. Nu putem ieși din aură. Facem parte din aură. Noi suntem aici, noi suntem acum.

Murray părea extrem de încântat.

4

Când vremurile sunt vitrege, oamenii simt nevoia să mănânce în exces. Blacksmith e plin de adulți și copii obezi, în pantaloni lăbărțați, cu picioare scurte, care merg legănându-se. Se chinuie să iasă din mașini solide; îmbracă pantalonii de trening și tricouri și aleargă în grup traversând peisajul; ei străbat străzile mestecând tot timpul; mănâncă în magazine, mașini, parcări, la coadă la autobuz și la coadă la filme, sub arborii maiestuoși.

Doar cei mai vârstnici par scutiți de febra mâncatului. Uneori, când vorbesc și gesticulează, dau impresia că sunt oarecum absenți, dar sunt zvelți și au un aer sănătos; femeii foarte îngrijite, bărbați hotărâți și bine îmbrăcați își aleg cărucioare pentru cumpărături din șirul din fața supermarketului.

Am traversat peluza liceului și m-am îndreptat spre partea din spate a clădirii și spre micul stadion neacoperit. Babette alerga pe treptele stadionului. M-am așezat de cealaltă parte a terenului, pe primul rând de bănci din piatră. Șiruri de nori brăzdau cerul. Când a ajuns în partea de sus a amfiteatrului, ea s-a oprit și a făcut o pauză, punându-și mâinile pe parapetul înalt și sprijinindu-se de el ca să se odihnească în diagonală. Apoi s-a întors și a coborât, iar sânii i se bălăngăneau. Vântul îi flutura costumul foarte larg. Mergea

cu mâinile pe șolduri, cu degetele răsfire. Fața îi era înălțată, pentru a prinde aerul rece, și nu m-a văzut. Când a ajuns la ultima treaptă de jos, s-a întors cu fața spre bănci și a făcut un fel de exercițiu de întindere a gâtului. Apoi a început să urce treptele în fugă.

De trei ori a urcat treptele în fugă și a coborât încet. Nu era nimeni în preajmă. Muncea din greu, părul îi flutura, picioarele și umerii lucrau. De fiecare dată când ajungea sus, se sprijinea de zid, cu capul plecat și partea superioară a corpului zvâcnind. După ultima coborâre i-am ieșit înaintea la marginea terenului de joc, am strâns-o la piept și mi-am strecurat mâinile pe sub bentița pantalonilor ei gri de bumbac. Un avion mic s-a ivit deasupra copacilor. Babette era umedă și caldă, emitea un freamăt de creatură vie.

Ea aleargă, dă la o parte zăpada cu lopată, astupă fisurile căzii și ale chiuvetei. Joacă jocuri de cuvinte cu Wilder și seara în pat citește cu glas tare din clasicii erotici. Iar eu ce fac? Eu învârtesc pungile cu gunoi și le leg prin răsucire, înot câteva lungimi în piscina colegiului. Când mă duc să mă plimb, cei care fac jogging se apropie de mine din spate fără zgomot, apar brusc lângă mine și mă fac să sar în lături speriat ca un idiot. Babette le vorbește câinilor și pisicilor. Eu văd pete colorate la colțul ochiului drept. Ea plănuiește excursii pe schiuri, pe care nu le facem niciodată, cu fața ei roșie strălucind de entuziasm. Eu urc dealul spre școală, observ pietrele albite ce se înșiră de-a lungul aleilor de acces ale caselor mai noi.

Cine o să moară primul?

Întrebarea asta se ivește din când în când, așa, ca „unde-s cheile de la mașină”. Ea termină o propoziție și prelungește o privire între noi. Mă întreb dacă gândul însuși nu face parte

cumva din natura iubirii fizice, un darwinism răsturnat ce-i oferă supraviețuitorului tristețe și teamă. Ori e un element inert în aerul pe care îl respirăm, un lucru rar precum neonul, cu punct de topire, cu greutate atomică? O țineam în brațe pe pista de zgură. Niște copii veneau alergând spre noi, treizeci de fete în șorturi viu colorate, o neverosimilă grămadă săltăreață. Respirația energică, ritmurile suprapuse ale zgomotelor făcute de pașii lor. Uneori cred că dragostea noastră e lipsită de experiență. Întrebarea despre când murim devine un memento înțelept. Ne vindecă de naivitate în privința viitorului. Lucrurile simple sunt predestinate, sau e o superstiție? Ne uitam la fetele care încheiau un alt tur de pistă. Acum se înșirau, cu fețe și mersuri deosebite, aproape imponderabile în dorința lor fierbinte, în stare să coboare pe pământ ușor, fără efort.

Hotelul Marriott de la aeroport, Travelodge din centrul orașului, Sheraton și Centrul de Conferințe.

În drum spre casă am spus:

— Bee vrea să ne viziteze de Crăciun. O putem instala în cameră cu Steffie.

— Ele se cunosc?

— S-au întâlnit la Disney World. O să fie bine.

— Când ai fost în Los Angeles?

— Vrei să spui Anaheim.

— Când ai fost în Anaheim?

— Vrei să spui Orlando. Au trecut aproape trei ani de-atunci.

— Eu unde eram? a zis ea.

Fiica mea Bee, din căsătoria cu Tweedy Browner, tocmai începuse clasa a șaptea într-o suburbie din Washington și,

după doi ani petrecuți în Coreea de Sud, se adapta foarte greu la viața din Statele Unite. Lua taxiul până la școală, le telefona prietenilor din Seoul și Tokyo. În străinătate voia mereu să mănânce sendvișuri cu ketchup și sticsuri Trix. Acum pregătea feluri de mâncare care sfârâiau fioros, din tufe de praz și baby creveți, și monopoliza mașina de gătit (una ca de restaurant) a lui Tweedy.

În seara aceea, era într-o vineri, am comandat mâncare chinezească și ne-am uitat împreună la televizor, toți șase. O regulă instituită de Babette. Ea părea să creadă că atunci când copiii se uită la televizor o seară pe săptămână împreună cu părinții sau părinții vitregi, efectul va fi să demitizeze în ochii lor mediul, să facă din asta o distracție în întregime de familie. Curentul submarin narcotic și forța aspiratoare de creier, morbidă și lugubră, a televiziunii se va reduce treptat. M-am simțit oarecum desconsiderat de acest raționament. Seara a fost, de fapt, o formă subtilă de pedeapsă pentru noi toți. Heinrich stătea tăcut în fața rulourilor sale cu ou. Steffie se tulbura de fiecare dată când ceva rușinos sau umilitor părea să i se întâmple unei persoane de pe ecran. Avea o mare capacitate de a se simți jenată în numele altor oameni. Adesea ieșea din cameră până când Denise îi făcea semn că scena s-a consumat. Denise folosea prilejul pentru a-i da fetei mai tinere sfaturi despre duritate, nevoia de a fi fără inimă în lume, insensibilă.

Vinerea, cu regularitate, după o seară petrecută în fața televizorului, mă cufundam în lecturi despre Hitler până noaptea târziu.

În una dintre aceste nopți m-am băgat în pat lângă Babette și i-am povestit că atunci, în 1968, rectorul mă

sfătuisese să fac ceva în legătură cu numele și înfățișarea mea dacă voiam să fiu luat în serios ca inovator în materie de Hitler. Jack Gladney nu ține, a zis el, și m-a întrebat ce alte nume aș avea la dispoziție. Până la urmă, am convenit că trebuie să născocesc o inițială în plus și să mă numesc J.A.K. Gladney, etichetă pe care o purtam ca pe un costum de împrumut.

Rectorul m-a avertizat în privința a ceea ce numea el tendința mea de a produce o impresie personală palidă. Mi-a sugerat cu insistență să iau în greutate. Voia să „devin masiv“ întru Hitler. El însuși era înalt, burtos, roșcovan, fălcos, cu labele picioarelor mari și obtuz. O combinație formidabilă. Eu aveam avantajul înălțimii considerabile, al mâinilor mari, al picioarelor mari, dar aveam o nevoie teribilă de volum, sau așa credea el — un aer de exces nesănătos, de umplutură și exagerare, de masivitate greoaie. Mi-ar folosi enorm în carieră dacă aș putea să devin mai urât, părea să sugereze el.

Așadar, Hitler mi-a oferit o imagine în care trebuia să mă înscriu în cele din urmă, oricât de ezitant am fost eu uneori în cursul efortului. Ochelarii cu rame groase, grele, negre și lentile fumurii au fost ideea mea, o alternativă la barba stufoasă pe care nevasta mea din acea vreme nu-mi dădea voie s-o las. Babette mi-a spus că îi place seria J.A.K. și că nu crede că atrage atenția în mod supărător. Ei îi sugera demnitate, importanță și prestigiu.

Eu sunt personajul fals, care vine imediat după nume.